

Sygn. akt III Ca 1587/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk (spr.)

Sędziowie: SO Leszek Dąbek

SR (del.) Beata Majewska-Czajkowska

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 r. na rozprawie

sprawy z wniosku J. M.

z udziałem P. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt I Ns 1276/08

postanawia:

1. uchylić zaskarżone postanowienie w punkcie 4 w części dotyczącej zwrotu nakładów i wydatków za okres od lipca 2009r. i w tym zakresie umorzyć postępowanie;

2. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 3 poprzez ustalenie, że dopłata w kwocie 26.050 zł (dwadzieścia sześć tysięcy pięćdziesiąt złotych) płatna jest jednorazowo w terminie do dnia 31 maja 2015r. z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia;

3. oddalić apelację w pozostałej części;

4. oddalić wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Beata Majewska – Czajkowska SSO Tomasz Tatarczyk SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1587/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 maja 2013r. Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego J. M. i P. M. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ulicy (...) o wartości 165 000 złotych, spółdzielcze własnościowe prawo do garażu położonego w T. przy ulicy (...) o wartości 11.100 złotych, prawo własności nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej numer (...) o wartości 12 000 złotych, udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej numer (...) o wartości 112 000 złotych, dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że wnioskodawczynie przyznał prawo do lokalu mieszkalnego i garażu, a uczestnikowi

postępowania prawo własności nieruchomości i udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości, tytułem dopłaty zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania 26.050 złotych płatną w 10 równych ratach po 2605 złotych w terminie do ostatniego dnia miesiąca począwszy od czerwca 2013r. z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia, oddalił wniosek w pozostałej części, orzekł o kosztach postępowania. Postanowieniem wstępnym wydanym w dniu 25 stycznia 2011r. oddalił Sąd wniosek J. M. o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Sąd ustalił, że strony w dniu 20 sierpnia 1977r. zawarły związek małżeński. Wyrokiem z 14 września 2005r. związek ten został rozwiązany przez rozwód z winy uczestnika postępowania, a wyrok uprawomocnił się 31 października 2006r. Strony podzieliły się ruchomościami wchodzącymi w skład ich majątku wspólnego. Dorobek ich obejmuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i do garażu, nieruchomość i udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości. W skład majątku wspólnego stron wchodził także samochód osobowy S. (...) nabyty dnia 29 czerwca 1999 r. za kwotę 31 440 złotych, który został zbyty dnia 25 czerwca 2004 r. Nie dał Sąd wiary zeznaniom świadka L. M. w zakresie w jakim utrzymywała, że dokonała na rzecz wnioskodawczyni darowizn w kwotach 20 000 złotych i 25 000 złotych. Dokonując podziału w zakresie prawa do lokalu mieszkalnego, do garażu oraz w zakresie nieruchomości i udziału we własności nieruchomości uwzględnił Sąd zgodny wniosek byłych małżonków co do sposobu podziału. Wartość tych składników dorobku ustalił na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy. Wskazał, że zgodnie z art. 43 § 1 k.r. i op. zasadą jest, iż udziały małżonków w majątku wspólnym są równe. Wartości poszczególnych udziałów, stosownie do art. 212 § 1 w związku z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r. i op. wyrównał przez dopłatę pieniężną. W oparciu o art. 212 § 3 k.c. oznaczył sposób jej uiszczenia. Nie uwzględnił wniosków stron o zwrot nakładów i wydatków z majątków osobistych na majątek wspólny. Wyjaśnił, że w dniu 22 czerwca 2009r. sąd zobowiązał pełnomocników stron do złożenia wszelkich twierdzeń, zarzutów i wniosków dowodowych w terminie 14 dni pod rygorem utraty prawa ich powoływania w dalszym toku postępowania. W określonym terminie wnioskodawczyni nie złożyła żadnych wniosków dowodowych dołączając do akt jedynie zestawienie stałych opłat i niezbędnych nakładów w okresie lipiec 2001 – czerwiec 2009 na kwotę 58 434,07 złotych. Uczestnik zaś dnia 25 stycznia 2011 r. przedłożył do akt zestawienie własnych nakładów na kwotę 99 056,64 złotych. Podkreślił, że samo zestawienie nakładów i wydatków nie stanowi dowodu ich poniesienia. Z kolei wnioskodawczyni dowody na pokrycie wydatków i poniesienie nakładów przedstawiła po upływie przepisanej terminu. W rezultacie w zakresie żądania zwrotu nakładów i wydatków strony nie sprostały wymaganiom art. 6 k.c., według którego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przyjął Sąd art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 520 § 2 k.p.c.

W apelacji wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie art. 217 § 1, 227, 323, 233 § 1 k.p.c. polegające na pominięciu wyjaśnienia i ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności, nieprzeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego, nierozważeniu w sposób bezstronny i wszechstronny zebranych dowodów, art. 328 § 2 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia orzeczenia niespełniającego wymagań tego przepisu; domagała się uchylecia postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Uczestnik wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zakres zaskarżenia sprecyzowała wnioskodawczyni na rozprawie apelacyjnej. Apelacja dotyczyła zatem rozstrzygnięcia o żądaniu zwrotu wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, rozstrzygnięcia o dopłacie, orzeczenia o kosztach postępowania.

Prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy skład i wartość nieruchomości majątku dorobkowego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania.

Podstawę ustalenia wartości nieruchomości składników majątku wspólnego stanowiła opinia biegłego rzeczoznawcy.

Wnioskodawczyni i uczestnik postępowania zgodnie oświadczyli na rozprawie apelacyjnej, że wycena nie wymaga aktualizacji.

Według oświadczeń zainteresowanych, majątek nieruchomy przedstawiał w chwili orzekania w drugiej instancji wartość określoną w opinii biegłego.

O zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny sąd orzeka, stosownie do art. 45 § 1 k.r. i op., wyłącznie na wniosek zgłoszony w postępowaniu w pierwszej instancji, a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Jak idzie o nakłady i wydatki z majątku osobistego na majątek wspólny poczynione w okresie od lipca 2009r. wnioskodawczyni nie zgłosiła żądania ich zwrotu.

Przedstawiła kolejne zestawienia opłat i nakładów na lokal mieszkalny oraz garaż, najpierw wraz z pismem z 31 stycznia 2011r.- za okres od lipca 2009r. do stycznia 2011r., a następnie na rozprawie apelacyjnej dotyczącej orzeczenia wstępnego oddalającego wniosek o ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym - za okres od stycznia 2011r. do stycznia 2012r. ale nie określiła żądania zwrotu zgodnie z wymaganiami art. 187 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Nie stanowi zgłoszenia żądania zwrotu nakładów i wydatków złożenie do akt ich zestawienia.

Sąd Rejonowy oddalił w punkcie 4 zaskarżonego postanowienia wniosek co do zwrotu nakładów i wydatków uznając za spóźnione powołanie dowodów na fakt ich poniesienia.

Orzeczenie to w części obejmującej nakłady i wydatki wnioskodawczyni za okres od lipca 2009r. podlegało uchyleniu, a postępowanie umorzeniu.

Skoro wnioskodawczyni nie zgłosiła w tym zakresie żądania zwrotu nakładów i wydatków, Sąd Rejonowy oddalając wniosek orzekł ponad żądanie naruszając dyspozycję art.321 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Dlatego orzec należało jak w punkcie 1 sentencji postanowienia z 17 czerwca 2014r. na podstawie art. 386 § 3 w związku z art. 355 § 1 i 13 § 2 k.p.c.

Żądanie zwrotu nakładów i wydatków za okres do czerwca 2009r. wnioskodawczyni zgłosiła na posiedzeniu rozprawy w dniu 25 stycznia 2011r.

Wcześniej w zakreślonym przez Sąd Rejonowy terminie przedstawiła zestawienie opłat i nakładów za okres od lipca 2001r. do czerwca 2009r.

Żądanie zwrotu nakładów i wydatków poniesionych w okresie od lipca 2001r. do czerwca 2009r., określone przez wnioskodawczynię w dniu 25 stycznia 2011r. na kwotę 29.217,04 złotych nie mogło być uwzględnione.

Po pierwsze, bezzasadnie domagała się wnioskodawczyni zwrotu nakładów i wydatków za okres poprzedzający orzeczenie rozwodu. De facto wszak chodziło w tym okresie nie o nakłady i wydatki z majątku osobistego na wspólny lecz o nakłady i wydatki z majątku wspólnego na wspólny.

Po drugie, poniesienia nakładów i wydatków w okresie od 31 października 2006r. do czerwca 2009r. wnioskodawczyni nie udokumentowała w terminie zakreślonym przez Sąd Rejonowy na posiedzeniu dniu 22 czerwca 2009r.

Po trzecie, w realiach stanu faktycznego sprawy uzasadnione jest przyjęcie, że strony dokonały w sposób dorozumiany podziału do używania nieruchomości składników majątku wspólnego. Stan posiadania tych składników od 2001r. był taki, że na zasadzie wyłączności wnioskodawczyni korzystała z lokalu mieszkalnego i garażu, a uczestnik z nieruchomości położonych w K.. Ten sposób podziału rzeczy do używania strony honorowały po rozwiązaniu związku

małżeńskiego nie żądając wzajemnie zwrotu części nakładów i wydatków poniesionych na posiadane składniki dorobku. Żądania zwrotu zgłosiły dopiero w toku postępowania działowego. O podziale rzeczy do używania świadczy ponadto brak zamieszczenia przez skarżącą we wniosku wszczynającym postępowanie w sprawie żądania zwrotu nakładów i wydatków; o nakładach i wydatkach mowa jest jedynie w uzasadnieniu wniosku ale z tą konkluzją, że na zasadzie wzajemności powinny być one zniesione. Podział stanowiącej przedmiot współwłasności rzeczy do używania wyłącza regułę określoną w art. 207 k.c., że współwłaściciele ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczą wspólną w stosunku do wielkości udziałów.

Po czwarte, przez uiszczanie alimentów na rzecz wnioskodawczyni począwszy od lutego 2009r. uczestnik, co podnosił, partycypował de facto w kosztach utrzymania nieruchomości lokalowej stron.

Nie budzi wątpliwości ocena dowodów, jakiej dokonał Sąd Rejonowy w przedmiocie darowizny uczynionej przez L. M.. Świadek L. M. zeznając przed Sądem Rejonowym w pierwszej kolejności wskazała na obojga małżonków M. jako obdarowanych. Dopiero w dalszej części zeznań świadek z tego stwierdzenia wycofała się aczkolwiek wyrażając wątpliwości co do treści swojego postanowienia sprzed lat w przedmiocie darowizny. Uwzględniając wyniki postępowania dowodowego zasadnie przyjął Sąd Rejonowy, że obdarowani przez L. M. zostali oboje małżonkowie.

Inna rzecz, że jak ustalił ten Sąd, zakupiony ze środków pochodzących z darowizny samochód został zbyty w trakcie trwania związku małżeńskiego stron, a nie zostało wykazane aby uzyskana cena powiększyła podlegający podziałowi majątek dorobkowy. W tym zakresie, nawet w wypadku ustalenia, że darowizna dokonana została wyłącznie na rzecz wnioskodawczyni, nie zachodziłyby zatem podstawy do dokonania żądanego przez wnioskodawczynię rozliczenia nakładu.

Apelacja odniosła skutek jak idzie o oznaczenie sposobu i terminu uiszczenia przez wnioskodawczynię dopłaty.

Mając na uwadze przedstawione przez wnioskodawczynię w trakcie uzupełniającego przesłuchania dane o jej sytuacji majątkowej i niewysokich dochodach bieżących zakreślić należało jej dodatkowy termin dla uiszczenia dopłaty wyrównującej udziały stron w majątku wspólnym tak aby realnym było wywiązanie się wnioskodawczyni z obowiązku.

O sposobie, terminie uiszczenia dopłaty i odsetkach na wypadek opóźnienia orzeczono w oparciu o art. 212 § 3 w związku z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r. i op.

Wbrew twierdzeniom apelacji, nie zachodziły podstawy do zastosowania w sprawie art. 103 k.p.c. przy orzekaniu o kosztach postępowania ani do odstąpienia od zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c., że każdy z uczestników postępowania nieprocesowego ponosi koszty tego postępowania związane ze swym udziałem w sprawie, wobec czego nie podlegał uwzględnieniu wniosek skarżącej o zasądzenie na jej rzecz od uczestnika dalszej kwoty z tytułu zwrotu kosztów postępowania.

Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy orzekł jak w punktach 2 i 3 sentencji postanowienia z mocy art. 386 § 1 i 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., o kosztach postępowania odwoławczego – na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c., co prowadzić musiało do oddalenia wniosku uczestnika o zasądzenie zwrotu kosztów tego postępowania.

SSR (del.) Beata Majewska – Czajkowska SSO Tomasz Tatarczyk SSO Leszek Dąbek